

LÉPCSŐK A DIPLOMÁHOZ

— a 10 éves szegedi FEB-ről —

Nem volt egyszerű

Egyetemi városunkban komoly hagyományai vannak a felvételi előkészítő mozgalomnak. Igen, mozgalomról van szó, — amolyan immár 10 éve szervezett keretek között, oktatók és diákok, KISZ-esek ezreinek bevonásával végzi munkáját az egész országban. Sokan emlékeznek még a Studium Generale-s egyetemisták „kijárásaira”. A 60-as években megindult felkészítő munkát társadalmi szükségletek hívták életre. Spontán kezdeményezésként indult a mozgalom, maguk az akkori egyetemisták ismerték fel mekkora jelentősége van annak a segítségnek, amit a fizikai dolgozók gyermekeinek nyújthatnak, hogy bekeverülhessenek, és minél nagyobb számban, a felsőoktatási intézményekbe.

Amikor társadalmi szükségletekről beszélünk, elsősorban sajátos „készítésre” kell gondolnunk. Az 50-es, 60-as évek sok gyári munkásában, paraszterében az az elhatározás munkált, hogy gyermekei „többre vigyék”, mint ő. Legyen az a gyerek mérnök, orvos, tanár. Egyszóval: szerezzon diplomát. Mert a múlt rendszerben igen nagy szó volt az, ha szegényebb származású gyerekek elérte, hogy felnőttként „Doktor Úrnak” vagy „Tanár Úrnak” titulálják.

De azért nem volt olyan egyszerű diplomához jutni. Segítség kellett a fejtágitáshoz, lehetőség az évszázados történelmi hátrány felszámolásához.

Ezt ismerte fel sok, a 60-as évek felsőoktatási intézményeiben tanuló diák, aki esetleg kedvezőbb körülmények közül indult. Látogatni kezdték a középiskolákat és magasszintű tanulmányi munkába vonták be a tehetségesebb, s fizikai származású gyerekeket, azzal a céllal, hogy ők is egyenlő eséllyel indulhassanak a felvételi vizsgákban. Ez a célja ma is a társadalmilag elismerten nagy fontosságú FEB- és SZET-munkának.

A hetvenes évek elején — látva a vállalkozás fontosságát — oktatók is bekapcsolódtak a középiskolások egyetemi előkészítésébe. Egyre szervezettebbé vált és módszereiben is tökéletesedett mozgalom, mutatják ezt az elért eredmények: mindenekelőtt az, hogy a munkás-paraszti származású hallgatók aránya a felsőoktatási intézményekben átlagosan mintegy 40 százalék.

Tapasztalataink szerint még jó ideig szükség lesz a felvételi előkészítésre, bár a mozgalom 10 éves jubileumára Budapesten megrendezett központi ünnepségen elhangzott: remélhetőleg az 50. évfordulót már nem kell megünnepelni — mondja dr. Nagy Pál, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola FEB-szervezőbizottságának elnöke. — Intézményünkben nyolc tantárgyból készítjük elő a tehetségesebb, fizikai származású diákokat. Tantárgyfelelős oktatók irányításával száz diáktanár négyszáz középiskolással tart kapcsolatot. Az oktatók által kiírt feladatokat a diáktanárok küldik szét a hozzánk jelentkezni szándékozó harmadikos középiskolásoknak. Levelezéssel, táborok szervezésével személynél kapcsolatok alakulnak ki a diákok között: főiskoláink inoveszenek a konkrét tudásanyag mellett átadni valamit a főiskolai hangulatból, megismertetni tanítványukat a várossal, leendő pályájuk-

kal. Éppen ezért a felkészítés leghatékonyabb módszerének az évi két alkalommal megrendezésre kerülő táborokat tartjuk, ahol igazán intenzív tanulás folyik, kiváló oktatók vezetésével. Sokkal inkább felmérhető így a tanulók önálló munkája, hiszen ide már csak azok a középiskolások jönnek el, akik rendszeresen részt vettek a levelező munkában.

Senki sem kallódhat el

Nem egyedi jelenség, hogy a felsőoktatási intézményekben jelentkezett fizikai származású közép-

minden felvételi előkészítőre jogosult diák kitölti egy adatlapot. Az adatlapokat a FEB—SZET budapesti központjába továbbítják a középiskolák, a központ pedig a továbbtanulni szándékozók névsorát szétküldi a megfelelő felsőoktatási intézményeknek. Tehát: nem az adminisztrációs szervezésben kell a hiányosságokat keresni, hanem inkább a családi és a tanulói hozzáállásban, meg a középiskolai „ráhatásban”. A FEB-munka szakértői jellegű, megszervezésről irányított. Kézenfekvő, hogy a középiskolában a FEB-felelős tanárok jobban ismerik tanítványaikat, szemé-

tott tanulmányi lehetőségeket, és mind több arra jogosult fizikai származású diák vesz részt a levelezésben, táborozásban, pályaválasztását komolyan gondolja.

Edelényi Erzsébet a SZOTE FEB jelenlegi vezetője maga is így került az egyetemre. — Ahogy most, harmadévesen visszagondolok az első FEB-táborra, ahol még középiskolásként vettem részt, fel tudom mérni mennyit jelentett a segítség. Életemben akkor jártam először Szegeden, és nagyon megtetszett a tábor, a tananyag szigorú megkövetelése, az egyetemi hangulat. Tudom, mennyit

temi előkészítésének színvonalát az a nyomás is, amely a FEB-re nem jogosultak részéről jelentkezik. Nagyon sokan szeretnének részt venni a felkészítésben olyanok is, akik nem fizikai származásúak. Érdekes és nem egyszeri esetről beszél dr. Cucz Ottó, a JATE JTK FEB-szervezőbizottságának vezetője.

— Levelet kaptunk egy miskolci édesanyjától néhány éve. Pedagógus és fizetéséből egyedül nevelte fel négy gyermekét. Közülük az egyik elhatározta, hogy jogi pályára megy, s ezért nagyon szeretett volna minél jobban felkészülni a

nyúlással megszerzett hivatások. Sok fizikai dolgozó szülő ma inkább valami „jó szakmát” akar gyermeke kezébe adni: „abban vigye többre, mint én”. Ez az egyik oka annak, hogy elég kevesen veszik igénybe a FEB lehetőségeit.

Mégis eredményes a FEB-munka a jogi karon, ahol évente 50—60 diákot készítenek fel a diáktanárok dr. Posta Ilona és dr. Szondy Ildikó szakmai irányításával. Sajátos módszerek az „előzetes felvételi”, ahol imitálják a valóságos vizsgák követelményeit és hangulatát. A felvételi tárgyakban szakértői felkészítésért a JATE Ságvári Gimnázium szaktanáraihoz, valamint a BTK történész FEB-éhez fordulnak.

Erősíti a hivatástudatot

Az előbbieken felvetődött a változások problémája. Itt nem csak a felvételi előkészítésre jogosultak álláspontjának megváltozásáról, valamint az értelmiségi pályákról alkotott fogalmak átértékeléséről van szó, hanem a nevelési-oktatási tervek reformjáról, és az új tananyagok megfelelő módosított követelményekről is. A FEB-munkában újabb feladatokat jelent az ezekhez való alkalmazkodás.

Lényeges annak tisztázása, hogy a FEB csak kiegészítő a középiskolai oktatást és segíti a felvételi előkészítést, de nem kíván átvenni középiskolai feladatokat — mondja a JATE TTK FEB-szervezőbizottságának elnöke, dr. Hevesi Imre. — Diáktanáraink népes elkes gárdája évente 220—250 középiskolásnak segítenek felkészülni a felvételi vizsgákra. dr. Klukovits Lajos matematika, dr. Gyémánt Iván fizika, dr. Rudl József földrajz, dr. Nagy László kémia és dr. Halassy Katalin biológia tantárgyfelelős szakmai irányításával. Amikor a diáktanárok lelkeségéről beszélnek külön hangsúlyozom, hogy ebben a munkában nemcsak tanárszakos hallgatóink vesznek részt, hanem a speciális képzésűek is. Sőt, volt egy NDK-ból jött hallgató aki még az oktatási tábori munkában is segítségünkre volt. Talán nem kell említenem, hány feladat kijavítását jelenti a levelezés és mekkora társadalmi munkát a táborok konzultációk megszervezése lebonyolítása.

De nem csak munkát jelent mindez, hanem sikerélményt is — kapcsolódik a beszélgetésbe dr. Klukovits Lajos. — A hallgatókban erősíti a hivatástudatot és mindenkori elégedett lehet, ha csökken a lemorzsolódás, miközben nő a felvett aránya. A lemorzsolódásban különben általános jelenség, hogy a diák részt vesz az egyik felsőoktatási intézmény FEB-levelezésében táborában, majd az utolsó pillanatban egy másik, hasonló profilú intézménybe felvételizik. Az energia így sem veszik kárba.

Különösen beszédes a felvételi jelentkezés számának változása — mondja dr. Cucz Ottó. — Az utóbbi években csökkent a létszám. Ennek demográfiai okai is vannak, de erősen hat az értelmiségi pályák vonzásának elmaradása is. Olyan életvitelű lehetőségek nyíltak, amelyek rövidebb idő alatt jobb anyagi boldogulást kínáltak, mint a sokéves ta-

Jubileumi ünnepség

Jubileumi ünnepségre kaptunk meghívást a József Attila Tudományegyetem BTK FEB-szervezőtől. Eredményes 10 évi munka kötötte össze a résztvevőket, sőt többben már a Studium Generale keretén belül együtt dolgoztak.

Sajátos helyzetben van a Szegedi BTK FEB-szervező, ugyanis a Bölcsészettudományi Karok országos FEB-munkájának bázisintézménye, dr. Hegyi András elnöklétével, a JATE BTK. Ez annyit jelent, hogy az itteni FEB-szervező koordinálja az ország tudományegyetemein működő bölcsészfelvételi előkészítő munkát. Így jelen voltak az ünnepi ülésen az ELTE és a KLTE volt és jelenlegi FEB-esei: oktatók, diáktanárok. A nemzedéki találkozóan adtak számot jelenlegi munkájukról, cseréltek tapasztalatot a módszerekről, eredményekről. Dr. Neuwirth Gábor a FEB—SZET iroda vezetője kiemelte az önként vállalt társadalmi munka jelentőségét, hasznosságát, a bölcsész FEB-ben részt vevő nagyszámú diáktanár hivatástudatát és a magasszintű pedagógiai módszereket. Nem véletlen, hogy a FEB-pályázaton két pályadíjat a szegedi BTK nyert el: dr. Albert Sándor és Molnár Judit ötödéves hallgató. A budapesti központi ünnepségen Kiváló Munkáért kitüntetést

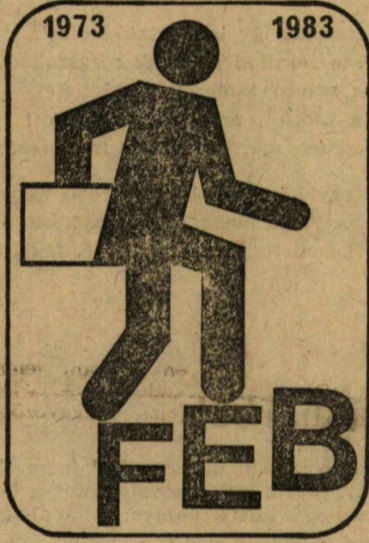
kaptott dr. Hegyi András és dr. Kékes Szabó Mihály (JATE FEB-titkár). A házünnepségen pedig emléklapokat, könyvjuttalmat adtak át oktatóknak, egyetemi dolgozóknak és diáktanároknak. Csak néhány név a jutalmazottak közül: dr. Kövér Lajos, dr. Pálffy Miklós, dr. Pordány

sok embert érint. Elég csak arra utalni: hazánkban évente sok ezer diák felkészítéséhez járul hozzá. S nem utolsó helyen említendő a KISZ tevékenysége. Az ünnepségen Kozma József, a JATE KISZ-titkára beszámolt az ifjúsági mozgalom és a FEB gyümölcsöző kapcsolatáról: a

dalmi politikai mobilitásban és a demokrácia ki-szélesítésében játszott szerepét emelte ki. Megemlítette, hogy a „diáktanár” elnevezés paradox fogalom ugyan, de jól kifejezi a lényegét: tanítva tanulni.

Tanárkollégám és köztük én is egyetemistaként kezdtünk középiskolákhoz járni, és ki-kik amelyik tárgyat jobban tudta, abból tartott konzultációt — mondta dr. Hegyi András. Meg kell mondanom, hogy akkoriban a felkészítésünk nagyon volt, mint a szervezetségünk, és a spontán kezdeményezés rányomta bélyegét a szakmai színvonalra is. Fordulópontot jelentett tehát a FEB-szervezetek létrehozásáról hozott határozat. Ezzel természetesen együtt járt a nem kis összeget jelentő állami támogatás is, ami visszahatótt a pedagógiai módszerek fejlődésére, lehetőségeink szélesítésére is. Így érték el eredményeinket, és mivel tudjuk, hogy munkánkra még mindig nagy szükség van, alkalmazkodva az újabb és újabb követelményekhez folytatjuk a tehetséges fizikai származású tanulmányok felvételi előkészítését.

(Bölcsészkarai meghívás szolgálat alapjára annak a múltat és jelentősségét beszélgetéssorozatnak, melyet a jubileum alkalmából itt közlünk.)

iskolásoknak általában csak a fele vesz részt felvételi előkészítésben. Nehéz megmagyarázni annak az okát, hogy a jelentős anyagi áldozatok árán, országosan a kilenc ágazati FEB évente 10 millió forintot áldoz az irásos anyagokra és a táborokra) jól megszervezett FEB eredményes munkája nem terjed ki minden tehetséges fizikai származású, továbbtanulni szándékozó középiskolásra. Lehetséges, hogy vannak olyan diákok, akik sem anyagiilag, sem kulturális lehetőségekben nem szűkölködnek: fizikai dolgozó szüleiik elő tudják teremteni a különórákra, a házi könyvtárra a pénzt, ha látják, hogy gyermekeik igazán törekszik a továbbtanulásra. Ezek a diákok egyéni felkészüléssel, sikeres felvételi után bekerülnek a választott felsőoktatási intézménybe. Jelentős azonban azoknak a fizikai származású diákoknak a száma is, akik, bár jelentkeznek továbbtanulni, nem megfelelő felkészültségük miatt nem jutnak be. Ma elvileg egyetlen tehetséges fizikai származású diák sem kallódhat el. A középiskola második osztályában

lyesen közelebb kerülhetnek hozzájuk, közvetlenebb a kapcsolatuk a diákok családi környezetével is. Ösztönözní tudják a tehetségesebbeket a továbbtanulásra és ezzel együtt a felvételi előkészítést jelentő magasabb szintű munkára. Kívánatos lenne tehát a középiskolai FEB-felelős tanárok és a felsőfokú tanintézetek kapcsolatát erősíteni.

FEB-es nemzedék

Mi konzultációt szerveztünk a középiskolai tanárok számára, ahol megbeszéltük a FEB oktatási rendszerét és módszereit, az új felvételi rendszer bevezetésével járó problémákat és feladatokat — mondja Szabó László végzős orvostanhallgató, a SZOTE FEB-szervezőbizottságának volt vezetője. — A felvételi előkészítő munka hatékonyságának, eredményességének fokozása csak folyamatos információcsere és közös feladatok tudata alapján, egymás kölcsönös segítségével lehetséges. Talán így még többen felismerik a FEB-munka jelentőségét, az általa nyúj-

jelent a tudásbeli, szakmai segítség és éppen ezért akarok segíteni másoknak a felvételi való felkészülésben.

Ime egy általános és hasznos jelenség: a FEB-es „nemzedékek” kialakulása. A korábban diákként segítségére szorult, majd diáktanárként segítséget nyújtó, később esetleg pedagógus hivatást választva — tanárként a FEB-munkára ösztönző nemzedékláncolat kialakulása.

A SZOTE felvételi előkészítő munkájában jelenleg 106 diáktanár 530 középiskolással tart levelező kapcsolatot a táborok munkájában pedig a legjobb diáktanárok kapcsolódnak be dr. Kása Péter FEB-szervezőbizottsági elnök vezetésével és dr. Nagymajtényi László biológiai, dr. Bor Pál fizikai tantárgy-felelős szakmai irányításával. A levelezés és a táborozáson kívül évente többször konzultációkat szerveznek negyedikesek tudás szintjének megtartására.

„Előzetes felvételi”

Dicséri a fizikai származású diákok egye-